

बूण'अङ्गि' ध'देस' स'गूर'

संसा'ग्री'ङ्गि' ङ'बू' प'र'य'त'क' अ'क'ङ्ग'अ'य'य'

 ङे'त'सु'ह' वे'ध'य'

ङू'अ'ङ्ग' ङु'ङ्गि' अ'सु'अ'अ' सु'अ'ते'वा'

तामाङ भाषा त्रैमासिक बुलेटिन

दिङ १, क्योङडो १, पृष्ठ ८, सोकराति- तापा २०८१ (कार्तिक-पुस २०८१, October 2024-January 2025)

तेपा:ताम

नेपाल लहानाग्योङ, लहानारिमठिम थेन लहानाधार्मिक ह्युलहिन्ना । चुनोन विशेषतासे ह्याङला राष्ट्रिय डोसेबादादान्ते समृद्ध स्होबामुला । चुर्ला ल्होलो जातजातिला रिमठिम-परम्पराला छ्याम ग्योङ, ग्योङकाङला समुचित ख्युछ्या, प्रबर्द्धन थेन विकास लाबा ह्याङला साभा जिम्मेवारी हिन्ना । रिमठिम थेन पर्यटन मन्त्रालयसे नेपाली समाजलामाउलिक-ग्योङ, रिमठिम, परम्परा थेन डोसेबादा सम्बर्द्धन लाबा उदेश्यसे ल्होलो गतिविधि संचालन लासिकेन खाबा मुला ।

चुनोन सन्दर्भरि, तामाङ ग्योङरि गिकछारेम लासोमला बुलेटिन तेबा मुला । तामाङ समुदाय नेपाललान याखारगि महत्वपूर्ण जातीय समुह हिन्ना थेलाग्योङ, धर्म, रिमठिम थेन परम्परासे ह्याङला समाजदा विशिष्टता पिन्बामुला । चुहाङबा समृद्ध रिमठिम थेन ग्योङला ख्युछ्या थेन ल्हेछ्या लाबा तिनिना आवश्यकता हिन्ना । तामाङ ग्योङरि छिपा चु बुलेटिनसे ग्योङ, ग्योङकाङ, रिमठिमला ल्हेछ्याला छ्याम लिउ पुस्तादा आमाग्योङफिला चासो थेन गर्व ल्हेना लाबा अपेक्षा लाबामुला ।

बुलेटिनरि बागमती प्रदेश सरकारला समसामयिक नुरस्हे थेन गतिविधिला छ्याम नेपालला माउलिक रिमठिम, परम्परा, जात्थार, प्रिवा, समुदायला काङ, ग्योङ, ग्योङकाङ सम्बन्धी ब्रिताम/रचना बार्बुस्हे हुषा मुला । चु बुलेटिनला गुङग्याम तामाङ समुदायला सांस्कृतिक धरोहर, माउलिक ल्हुङ्ग्यो, ग्युङल, रीतिरिवाज थेन पर्यटन सम्भावनाजुगुदा उजागार लाबारि खास्सेला मुला । छ्यामरि, चु बुलेटिन तामाङ ग्योङ पाङ्बा ह्युल्बागुङरि बाङ्बालि रिगालापहुँच थेन बोकिन्बाला गुङ दोसेला विश्वास किन्बामुला ।

लिच्छारि, मन्त्रालयला चु अभियानदा सफल स्होबारि योगदान पिनस्ह्युबारि बोकिन्बा मुतेबा ब्रिखेन, डिकखेन, दो:पा, ग्योङखेन्पो, भाषिक अगुवा थेन समर्पित ते:बाओसेम डिकखेन थेत्साङ्गिफिरि हार्दिक थुजेछे ज्ञापन लाला । छ्यामरि, ग्योङ थेन रिमठिमला जेगेर्नाला लागि लिउरि भान समृद्ध थेन पहुँचयुक्त संस्करणजुगु छिसिकेन निसेला डान्ना दोखाङ्गदा सार्थक स्होबारि क्योङ्तेन हार्दिक अपेक्षा सुताङ्गान्ना ।

बागमती प्रदेश सरकार रिमठिम थेन पर्यटन मन्त्रालय हेटौङ, मकवानपुर ।

पर्यटन, रिमठिम थेन ग्योङला विकास, सम्बर्द्धनरि प्रदेश सरकार गे लाचिमुला

ङ्योङ्गबा : लोन्योज्युसे बागमती प्रदेशला सांस्कृतिक थेन पर्यटन मन्त्रालय किन्मा हेन्से मन्त्रालयसे पर्यटन प्रबर्द्धनला लागि मुख्य लिरि खाजिबा- खाजिबा पहलकादे लाबा मुला ? चु प्रयासला प्रभाव खाराङ्गबा ग्राङ्गबा मुला ?

निसाल : बागमती प्रदेश नेपाललान प्रमुख पर्यटकीय दोखाङ गुङला गिक हिन्ना । चुर्ला प्राकृतिक धधय सरकारसे गाउराङ पुङ्काबा गे आलानि । चुहाङ्गलासि मन्त्रालयला प्रशासनिक नेतृत्व आरेमा मन्त्रालयला नीति, गेताङ, कार्यान्वयन काबारि दोजि । दासे क्योलोले जेकखे मन्त्रालयसे ह्याङ्गला गाउराङ याङ्गबा मुला । चु मन्त्रालय च्यामा जाजा ग्राङ्गसाङ नोन चुला गेथुम ग्रेन चिम । डाङ जिम्मेवारी किन्मा दातेला मन्त्रालयरि सहकारीला सुताङ गेथुम मुबा । ह्याङ्गनिदा थाहान मुसिम, दाते सहकारीला समस्या राज्यदा ग्रेन चुनौतीला लिरि ग्राङ्गबा मुला । सहकारी ह्योम्हिकादेसे सहकारीरि थान्बा बचत न्होर दोपिन्बाला लागि सहकारी पीङ्गित रेदाङ्गसे ह्याङ्गबा मन्त्रालयरि खाबासे लामा थेन्ना गुनासो ङ्यान्बा थेन समस्या डोसेसि बचतकर्ताला न्होर दोपिन्बारि संचालकदा कुल्बा,

बिमल ठकुरी
रिमठिम थेन पर्यटन लोन्यो, बागमती

दोपिन्बारि आङ्गान्बा संचाककादेदा कारबाहीला लागि सम्बन्धित निकायरि पुङ्गबा थेन जटिल ताबा सहकारीकादेदा समस्याग्रस्त सहकारी घोषणा लासि

बचत दोपिन्बाला प्रबन्ध डिकना लाबा गेजुगु ताजि । दाते डान्छे सहर केन्द्रित पर्यटन जेक्खे आताना ग्रामीण पर्यटनरि बाङ्ग पिन्बा नीति किन्बा मुला । थेनोन नीति आन्सार चु दिङ्ग 'पर्यटन थन शान्ति' बिबा मुल नाराला छयाम ४५ छा विश्व पर्यटन दिवस, २०२४ ग्रेनलिरि याम्बु जोङ्गला शंखरापुर नगरपालिकाला साँखुरि ड्योइसाङ्ग लसि तेन्जि बिसाम थेनोन दुइसाङ्गारि याम्बुला वसन्तपुर, हेराङ्गला पाटन थन चितवनला सौराहारि सुताइ ल्होलो गेताङ्गजुगु लसि दाङ्गि ।

थेहाङ्गनोन मन्त्रालय न्हाङ्गला गोरसोम गेदिमजुगु गुङ्गारि पर्यटन पूर्वाधारला गेजुगु कार्यान्वयन लाबारि गोर डि अस्थायी गेदिमजुगु थन याखारगि पर्यटन सेवा पिन्बा गेदिम मुबारि डान्छे कार्तिक लारि चितवनला सौराहारि पर्यटन गेदिम स्हेङ्गला मुला । दारे चितवन, मकवानपुर, सिन्धुली, रसुवा, नुवाकोट थन धादिङ्गलासि गोरङ्ग जोङ्गला प्रदेश पर्यटन ऐन, २०७८ आन्सार पिन्बा सेवामुले बिले: पर्यटनस्तरला होटल, ट्राभल थन ऐजेन्सी ह्याङ्गला दार्ता थन नवीकरण ओसेम नियमनला गे चुनोनग्याम तासेला मुला ।

दाते डान्छे योनान ह्युल्बादा सहज लिरि सेवा पिन्बारि दातेला मन्त्रालयला संरचना छयोना म्हाङ्गला आरे । सिन्धुपाल्चोक, दोलखाला ह्युल्बा याम्बुरि खातोबा मुला बिसाम रामेछापला ह्युल्बासे सेवा किन्बारि हेटौंछा खातोबा मुला । थेग्याम्से पूर्वाधारला गेदा दुइरिन जिन्ना लाबारि कठिनाइ ताचिबा मुला । चुदा डान्छे दारे ह्युल्बादा पायक ताबा लसि दाते मुबान ह्युल्बाङ्गयाम छयोना लसि गेदिमला संरचनादा पुनरावलोकन लाबारि गाउराइदा कुल्बा मुला । डालान गेदुइरि पायक परतिबा लसि गेदिम स्हेङ्गसेला मुला ।

थेहाङ्गनोन लसि बागमती प्रदेशरि खाबा पर्यटकजुगुला तथ्याङ्क पोष्वाहेन्से पर्यटकजुगुदा पर्यटकीय दोखाङ्ग ग्लाला जानकारी हेन्से ग्रा पिन्बा उद्देश्य थान्सि डान्छे प्रविधियुक्त पर्यटकीय ग्रा केन्द्र स्हेङ्गला नीति किन्बा मुला । चु दिङ्ग डान्छे गोर डि ग्रा केन्द्र चितवन थन याम्बुरि स्हेङ्गला तयारी लाबाकेन मुला ।

ड्योइबा : सरकारसे लिउरि तिगा-खाराङ्गला छार नीति थन योजनाजुगु ड्हाङ्गला बोर्बा सोच थान्बा मुला ?

निसाल : संघीय सरकार, सम्बन्धित स्थानीय सरकारतेन तोबा समन्वय लसि याम्बु उपत्यकाला प्रमुख पर्यटकीय थुम थन ऐतिहासिक सांस्कृतिक सम्पदा थुमारि म्हुनादुइला छोङ्गनाम ट्वाङ्गारि ओम सार्वजनिक यातायात संचालन लाबा नीति किन्बा मुला ।

क) याम्बुला जहरसिंहपौवा गणेशमानसिंह स्मृति पार्कदा प्रदेशलान पिङ्गछुप नमूना पार्क स्होबा नीति स्हुग संघीय सरकार डेन्छाङ्ग समपूरक अनुदानला लागि म्होइजेन लाबा मुला ।

ख) चितवनला रत्ननगर नगरपालिकातेन साभेदारीरि रत्ननगर पिङ्गछुप रिक्त्रियशन पार्क स्हेङ्गला याखारगि प्रदेशलान ग्रेन परियोजना ड्हाङ्गला बोर्बा सोच थान्बा मुला ।

ग) साहसिक पर्यटनदा लक्षित लसि चुनोन दिङ्ग रसुवा जोङ्गारि हाई हिमायलन म्याराथनला ड्योइसाङ्ग लासेला मुला ।

घ) बागमती प्रदेश न्हाङ्गला ६००० हेन्से ७००० दोना नोबा ज्योमोलोङ्गमाजुगुला क्रेबा ग्याम अनुमति प्रदेश ग्याम्सेन ताबा थन थेला रोयल्टी प्रदेश सरकारला मिनरि सोभोन खाबा डिङ्गयाला लागि संघीय सरकारतेन तोबा पहलकदमी लासेला मुला ।

ड्योइबा : प्रदेश सरकारसे स्हेङ्गला ऐतिहासिक, धार्मिक थन सांस्कृतिक पर्यटकीय पूर्वाधारकादेला विकास ओम डिबा खाराङ्गलासि लाबाकेन मुला ? जुताङ्गारि स्थानीय समुदायसे कादेबा बोकिन्बा म्हाङ्गला ?

निसाल : प्रदेश सरकारसे ऐतिहासिक, धार्मिक थन सांस्कृतिक पर्यटकीय पूर्वाधारजुगुरि लगानी लासिकेन खाबा मुला । मन्त्रालयसे स्हेङ्गला थन फुष्वादा स्होबा सम्पादकादेला ज्याबा डिबा थन संचालन ताबारि खाम्बा आरे । ड्हाङ्ग जोङ्गजुगुरि दोमा ड्हाङ्गारि स्हेङ्गला कादे पूर्वाधारकादे ओस्सोन अलपत्र परतिबा नाछालरि म्हाङ्गि । थेला ज्याना लसि डिबा खाल्से लासे, खाल्ला जिम्मारि पिन्से बिबा दातेदोना ताबा आरेम । प्रदेश सरकारसे लाबा लगानी ओस्सोन अलपत्र परतिबा म्हाङ्गला ड्हाङ्गला आउतिन स्हुखाजि । ह्याङ्गसे लगानी लाबा हिलस्टेशन, भुटावर, पार्क, गोलघर, पदमार्ग ड्हाङ्गला पर्यटकीय पूर्वाधारकादे ग्याम प्रदेश सरकारसे खाराङ्गलासि लाभ किन्बारि खाम्बा बिबारि डाला ध्यान निसि पूर्वाधार पिन्बा थन संचालन डिबा लाबारि खाराङ्गलासि खाम्बा थेला लागि तिगा-खाराङ्गला ठिम स्होतोला, योनान तितोजि बिसि मन्त्रालयदा कुल्माहेन्से मन्त्रालय ग्याम दाते पूर्वाधार पिन्बा थन डिबा सम्बन्धी गेग्युलुइ स्होबाकेन मुला ।

गेग्युलुइ स्वीकृत तामाहेन्से ह्याङ्गसे स्थानीय तहजुगुतेन समन्वय लसि गेग्युलुइ आन्सार स्थानीय तहदा पिन्सेला मुला ओम पूर्वाधारग्याम संचालन ग्याम ड्हाङ्गला राजश्व सुताइ प्रदेश सरकारला याङ्गसेला मुला । थेग्याम्से प्रदेश सरकारला आमदानी ल्हेसेला मुला ।

ड्योइबा : बागमती प्रदेशरि पर्यटन पूर्वाधार (ऐतिहासिक, धार्मिक सम्पदा, पर्यटकीय ग्या, ग्रा केन्द्रला विकास लाबारि मन्त्रालयसे लिच्छाला लासोमरि तिगा-खाराङ्गला महत्वपूर्ण परियोजनाकादे ड्हाङ्गला बाबा मुला ?

निसाल : मन्त्रालयसे चु दिङ्ग १४५१ वटा पर्यटकीय पूर्वाधारजुगुला आयोजनाजुगु स्हेङ्गला गे ड्हाङ्गला बोर्बा मुला । थेगुङ्गारि मठ, लाथान, गुम्बा, चर्चला छयाम धार्मिक ग्लामजुगुला पूर्वाधारकादेरि ७०० बिमा ल्हाना, पर्यटकीय पद ग्याम १०० वटा, पार्क १५० वटा, सामुदायिक भवन ५०, सांस्कृतिक सम्पदा १५०, फल्वा/पाटी, सामुदायिक भवन, हिलस्टेशन ड्हाङ्गला पर्यटकीय पूर्वाधारकादे ३०० वटा संचालन लाचिबा मुला ।

ह्याङ्गला ग्योइ, ग्योइकाइ, जात्रा-प्रिवा ड्हाङ्गला माउलिक रिमिठिमला संरक्षण थन प्रवर्द्धनरि मन्त्रालयसे ह्यो पिन्सिकेन खाबा मुला । ल्होलो जातजातिला स्थानीय रैथाने चाबा महोत्सवला गेताङ्गकादे याम्बु, मकवानपुर, चितवनरि लाबा मुला । चुहाङ्गनोन लसि बागमती प्रदेशरि खाबा पर्यटककादेला तथ्याङ्क ड्हाङ्गला हेन्से पर्यटकदा पर्यटकीय दोखाङ्गदोनाला जानकारी हेन्से ग्रा पिन्बा

उद्देश्य थान्सि डान्छे प्रविधियुक्त पर्यटकीय ग्रा केन्द्र स्हेङ्गला नीति किन्बा मुला । चुदिङ्ग डान्छे गोर डि ग्रा केन्द्र चितवन थन याम्बुरि स्हेङ्गला तयारी लाबाकेन मुला ।

माउलिक जात्रा, प्रिवा, बाजागाजा, स्याबाला संरक्षण थन प्रवर्द्धनरि मन्त्रालयसे ह्योलासिकेन खाबा मुला । बागमती प्रदेश न्हाङ्गारि पाङ्गला मुतेबा आमाग्योइला संरक्षण थन तोरथिबाला लागि विशेष लसि नुपदाम्बा ग्योइजुगु डोसेसि थेन्ना प्रवर्द्धन लाबा नीति किन्बा मुला । चुदिङ्ग नुपदाम्बा ग्योइजुगुला संभाव्यता डोबा गे ड्हाङ्गला बोर्बाकेन मुला । ग्योइ ग्योइकाइला प्रवर्द्धनला लागि डान्छे बागमती ग्योइकाइ जोम्ना लाबा तयारी लाबा मुला ।

ड्योइबा : बागमती प्रदेशला संस्कृति थन पर्यटन थुमदा अफ प्रभावकारी लिरि विकास लाबारि खाबा रेरि मन्त्रालयसे तिगा-खाराङ्गला दीर्घकालीन योजना स्होबा मुला ? चु थुमारि म्हाङ्गला मुख्य चुनौतीजुगु तिगा तिगा हिन्ना ?

निसाल : ह्याङ्ग क्योइदा थाहा मुला, पर्यटन थुम नेपालला समृद्धिला याखारगि महत्वपूर्ण दानदा हिन्ना । चुर्ला प्राकृतिक ग्ला, ऐतिहासिक ग्ला, धार्मिक थन सांस्कृतिक सम्पदाकादेसे बहुआयामिक पर्यटकीय सम्भावनाकादे थोबा मुला ।

थेतासि, बागमती प्रदेश सरकारसे प्रदेश न्हाङ्गारि मुबा पर्या-पर्यटन, धार्मिक-सांस्कृतिक पर्यटन, साहसिक ओसेम मनोरन्जनात्मक क्लाङ्गला ड्हाङ्गला बहुआयामिक पर्यटन थुमला डोसेसि थेहाङ्गला पर्यटकीय सम्भावना थोबा थुमला योजनाबद्ध विकास थन प्रवर्द्धनरि प्राथमिकीकरण लसि लगानी लाबा उद्देश्यला छयाम बागमती प्रदेशला पर्यटन विकासला १५ दिङ्गला रणनीति स्होबारि ल्हागतिचिबा मुला ।

चुहाङ्गनोन :

क) ह्याङ्गला ऐतिहासिक धार्मिक थन सांस्कृतिक अमुल्य सम्पदा थन सम्पादजुगुला संरक्षण लसि पुस्तान्तरणला लागि ग्युइल, सम्पदा संरक्षण पेटिम स्होबाकेन मुला ।

ख) प्रदेश पर्यटक पेटिम २०७८ ला क्योङ्गला कार्यान्वयनरि बोर्बाला लागि थेरि मुबा अपट्यारा असहज ताबा नुररि डिकलाबा लाबा तयारी लाबाकेन मुला ।

ग) सरकारी गेदोइला ग्योइ पेटिमदा मुतेबा कार्यान्वयन लाबाला लागि ग्योइ नियमावली स्होबाकेन मुला ।

घ) प्रदेश न्हाङ्गारि पाङ्गला मोक्कोन आमाग्योइजुगुला ख्युछर्या थन ग्योइ ग्योइकाइला प्रवर्द्धनला लागि प्रदेश प्रज्ञा प्रतिष्ठान पेटिमला तयारी ताबाकेन मुला ।

चुनौतीजुगु

पर्यटनरि :

क) नेपाल कोर्बारि खाबा माङ्ग्यारला पर्यटकजुगुला नेपाल चिबा दुइ हेङ्गला लाबारि आखाम्बा ।

ख) ठिमसे उन्बा प्रदेशला थुमयाङ्गला न्हाङ्गारि परतिबा गेजुगुला जिम्मेवारी ओसेम थेतेन मुबा अभिलेख संघग्याम याङ्गतोबा । बिले : सार सोम दोनाला पर्यटकीय होटल, रिसोर्ट, लज, ट्राभल ओसेम ट्रेकिङ एजेन्सी, गाईड, र्याफिटङ ल्होलोदा दार्ता, नवीकरण सम्बन्धी फाईल ओसेम स्यान्दो

अभिलेख सम्बन्धी कागजात पर्यटन विभाग ग्याम प्रदेशादा पिन्तोबारि थेताबारि आखाम्बा ।

ग) जाजा थेन च्याङना बजेटला ड्योइसाङजुगुला संख्यारि च्याङना ताना लासि हेङ्बादुइ दोना प्रभाव ताना लाबा थेन प्रदेश सरकारला राजश्व ल्हेना लाबारि सुताइ ह्यो ताना लाबा गौरवला ड्योइसाङरि लगानी सुनिश्चित लाबा ।

घ) प्रदेश सरकारला राजश्व ल्हेना लाबारि ह्यो ताना लासि पेठिमरि मुबा डिछ्यादा कार्यान्वयनरि बाबा ।

ङ) स्होसि जिन्बा पर्यटन पूर्वाधारजुगुला ख्युछ्यां थेन सदुपयोगरि स्थानीय सरकारला भुमिकादा प्रभावकारी ताना लाबा ।

रिमठिमरि :

दाङ्बोला रिमठिम सम्पदा ओसेम थेन्ना स्वामित्वरि मुबा सम्पत्तिला वैज्ञानिक अभिलेखीकरण लाबा ।

ख) माङ्ग्यारला रिमठिमला कारण ह्याङ्गला माउलिक रिमठिमरि खाबा सांस्कृतिक विचलन काबारि आखाम्बा ।

ग) रिमठिम, ग्युइल, ग्योइ थेन सम्पादजुगुलि माउलिकपना सोना लासि थान्बा ।

ड्योइबा : बागमती प्रदेशरि बाइ ग्योइ थेन तामाङ ग्योइला ख्युछ्यां थेन प्रवर्द्धन लाबारि प्रदेश सरकारसे तिगा खाराङ नीतिजुगु किन्बा मुला ? औपचारिक दस्तावेज, पर्यटन प्रवर्द्धन बाबुस्हे ओसेम सार्वजनिक ग्लाकादेरि बु ग्योइकादेदा समावेश लाबारि तिगा खाराङ्बा चुनाउतीजुगु मुला ओम थेला समाधानला लागि तिगा पहल लाबाकेन मुला ?

निसाल : ह्युलठिमला धारा ७ ला उपधारा २ रि नेपाली ग्योइला बो प्रदेशससे ह्याङ्गला प्रदेश न्हाङ्गला बहुसंख्यक ह्युल्बासे पाङ्बा गिक व्हा गि बिमा ल्हाना स्यान्दो ह्युग्योइदा प्रदशे ठिम आन्सार प्रदेशला सरकारी गेदोइला ग्योइ निर्धारण लाबारि खाम्सेला मुला बिबा डिछ्या मुबा आन्सार बागमती प्रदेश न्हाङ्गला बहुसंख्यक ह्युल्बासे पाङ्बा नेपाली ग्योइला बो तामाङ ग्योइ थेन बाइ ग्योइला ख्युछ्यां, ल्हेछ्या ओसेम विकास लासि सरकारी गेदोइदा सरल थेन सहज स्होबा बागमती प्रदेश सरकारसे प्रदेश सरकारी गेदोइला ग्योइ पेठिम २०८० जारी लाबा मुला । थेनोन पेठिमदा कार्यान्वयन लाबारि प्रदेश सरकारसे प्रदशेला केन्द्रीय निकायजुगुला साइनबोर्डरि नेपाली ग्योइला बो तामाङ थेन बाइ ग्योइला प्रयोग लासिकेन खाबा मुला । थेह्याङ्गनोन लासि मन्त्रालयसे ग्योइला गेन्दुनला ह्योगेरि तामाङ ग्योइ थेन बाइ ग्योइला विकास लागि मानकीकरण, तालिम/पाठ्यक्रम विकासला छ्याम गेताङ लाबा तयारी ताचिबा मुला । थेह्याङ्गनोन लासि तामाङ थेन बाइ ग्योइला लासोमला बुलेटिन तेबाकेन मुला । तिगाइ गेताङकादे ग्योइ नियमावली थेन गेग्युलुइ स्होबा लिच्छा लातोबा भ्राङ्बासे ग्योइ नियमावली थेन गेग्युलुइला मस्यौदा ब्रिबा तयारी ताचिबा मुला । बाइ ग्योइ थेन तामाङ ग्योइदा नीतिगत, संरचनागत थेन कार्यक्रमिक सुधारला छ्याम ताङ्गसे प्रभावकारी लिरि कार्यान्वयन लासिकेन बोसैला मुला । ■

स्थानीय ग्योइ, ग्युलुइ, रिमठिमला ख्युछ्यां लाबारि लोन्पो बिमल ठकुरीला

धुलिखेल । बागमती प्रदेश सरकार रिमठिम पर्यटन थेन सहकारी लोन्पो बिमल ठकुरीला ग्रेनडोन्बोरि काभ्रेला धुलिखेलरि 'शिक्षालापुर बासुरी बाजा प्रतियोगिता' गेताङ ताजि । गेताङ रोट्ट्याक क्लब अफ शिक्षालापुर धुलिखेल काभ्रेपलान्चोकला ड्योइसाङरि २५-२७ साउन २०८१ कुनु ताबा मुबा ।

गेताङरि लोन्पो ठकुरीसे स्थानीय ग्योइ, ग्युलुइ, रिमठिम थेन चाबाला ख्युछ्यां लाबान थेला प्रचार प्रसार थेन प्रवर्द्धन लातोला बिमि पाङ्गि ।

'चुला गेला लागि स्थानीय गैरसरकारी गेन्दुन, स्थानीय सरकार थेन प्रदेश ओसेम संघीय सरकार मुतेबाला जिम्मेवारी थेन कर्तव्य हिन्ना' लोन्पो ठकुरीसे पाङ्गि, 'ह्याङ्ग मुतेबाला

भुमिका तासेला तामा बागमती प्रदेश सरकार रिमठिम ओसेम पर्यटन मन्त्रालय चुला लागि सातान प्रतिबद्ध मुला ।

चुह्याङ्गनोन लासि चु नुररि लोन्पो ठकुरीला ग्रेनडोन्बोरि २८-३० भदौ २०८१ रि रामेछाप उद्योग वाणिज्य संघरि नोन गेताङ ताबा मुबा ।

गन्तब्य टुडे रेदाङ्गसेला दिङ्साङ्गला गेताङरि लोन्पो ठकुरीसे ह्याङ्गला ताम थान्बान पाङ्गि, 'स्थानीय ग्योइ, रिमठिम, ग्युलुइ थेन चाबाला ख्युछ्यां लासि थेला प्रचार प्रसार थेन प्रवर्द्धन लाबारि प्रचार प्रसार थेन प्रवर्द्धनरि मिडियाला भुमिका महत्वपूर्ण ताबासे लामा बागमती प्रदेश सरकार रिमठिम पर्यटन थेन सहकारी मन्त्रालय चुला लागि सातान मिडिया थुमतेन ह्योगे लाबारि तत्पर मुला ।'

अनाथ बिजाबुमोफिरि सिनेमा स्होबा ज्याबा ताम हिन्ना : लोन्पो ठकुरी

सिन्धुपाल्चोक । सिन्धु ईन्द्रावती सिनेमा प्रोडक्सनसे अनाथ बिजाबुमोरि आधारित सिनेमाला च्यारिटी शो उन्जि । २२-२४ असोज दोना ताबा च्यारिटी शो गेताङ बागमती प्रदेश सरकार रिमठिम पर्यटन थेन सहकारी लोन्पो बिमल ठकुरीसे द्वाङ्गसेन लाबा मुबा ।

गेताङरि लोन्पो ठकुरीसे अनाथ बिजाबुमोकादेला केवातेन सम्बन्धित मुबा सिनेमा स्होसि थेन्ना केवा ओसेम नाछालला बारे उन्मा समाजरि थेन्ना सकारात्मक

नाछाल सुताइ उजागर लाबारि खाम्सेला तामा थान्जि ।

'चुह्याङ्गला गेताङजुगुसे थेन्ना सर्वाङ्गीण विकासरि स्यान्दो सरोकारवालाकादेदा सुताइ सजग थेन ध्यान ख्याइबारि ह्यो तासेला मुला । लोन्पोसे ह्याङ्गला तामदा बाङ्ग लासि पाङ्गि, 'सिनेमा स्होमा पर्यटन थुमरि सुताइ ह्यो ताबा तामासे बिजाबुमो थेन थे थुमला ग्योइ, ग्युलुइ, रिमठिम थेन ह्युल्साला सुताइ प्रचार प्रसार लाबारि डाला सुभाव मुला ।'

तामाङ ग्योइदा सेसिमाम तामाङला

याङतामला ताम लाबाजुगु

• यकिना अगाध

खात्मान जातदा सोना लाथान्बा प्रमुख हतियार बिबा थेला ग्योइ हिन्ना । ग्योइसेन थे जातला ग्युइ स्हेङला ओसेम थे ग्युइसे थे जातदा सोना लाबा गे लाला । रेदाङसेला केवादा नोन ग्योइसे खिला । रिम, रिमठिम, संस्कृति, धर्म गोल्छेसे जात थेन ग्योइला अंगरक्षक दोसि खाला ।

राज्यसत्तासे पातालरि दोना लामा नोन तामाङला पुर्खाजुगुसे ग्योइदा खाइमाइ आख्लानि । ह्याङला ग्युइदा कमजोर ताना लाबारि आपिनि । ठिम, रिमठिम, संस्कृति, धर्मदा माङग्यारला बाङला क्योइबारि कमजोर ताबारि आपिनि ओसेमगा मासिन्या जात तिनि नोन नेपालरि ज्योमोलोङ्मा दोसि राप्बा मुला । नारकापाङ्हाङ ल्हेबा मुला ।

तामाङ डाजाङ गेन्दुन स्हेङ्बा दुइहेन्से तिनिदोना निरन्तर ग्योइ सोना लाबा गेरि ल्हागतिबा मुला । चु गेन्दुनसे मुतेबा लाला लिच्छाला कामरेकुनु ग्योइरिन ग्योइकाइ गेताङला ड्योइसाङ लाला । थेरि डोबा रचना थेन थान्बा सेमतेनदा ह्युप्सि क्योङ लाला लिच्छारि ग्योइरिन लालातिरेम स्योस्यो छिला ओम स्योस्योरि छिपा रचनाजुगुदा पोप्सि ग्योइरिन छयोइ तेला । ब्रिखेनजुगुदा प्रोत्साहित लाबारि पुरस्कार थेन डेन पिन्ना । चु गे २०५८ दिङहेन्से आख्लाना तिनिदोना चलतिचिबा मुला ।

दुइ प्रिन्टिङ युगदा ठोटा गतिरि ख्लासि डिजिटल युगरिक्यार छ्योङ्माहेन्से तामाङ डाजाङ गेन्दुन नोन डिजिटल युगदा दिङ सोमहेन्से चुङ्सि छ्योङ्बाकेन मुला । तामाङ डाजाङ गेन्दुन थेन ईन्द्रकुमार तामाङ, यकिना अगाध, अर्जुनबहादुर तामाङ, बुद्ध योन्जन थेन सन्धु ब्लोन तामाङला व्यक्तिगत फुल्बा (समर्पण)रि दाते तामाङ डाजाङ डट कम अनलाई डिजिटल बजाररि मुला । चुरि तामाङ ग्योइकाइला छ्याम युट्युबरि खाबा तामाङ व्हाइ/भिडियो, डिजिटल प्लेटफर्मरि ब्राङ्बा तामाङ सम्बन्धी सेमतेन, तामाङसे स्यान्दो ग्योइरि अभिव्यक्त लाबा ताम, तामाङतेन सम्बन्धित तामसोर थेन तामाङला ल्हुइतेन थुइबा मुतेबा सम्बन्धित नुरजुगुदा ह्युप्बा बाङ लाबा मुला ।

चु अनलाईनसे छार छिग दाम्बा, तामाङ गुङला स्यार-न्हुप भाषिक फेबादा थुइबा लाबा मुला । डान्छे न्हुपला तामाङ ग्योइ डिक्खेनला लागि न्हुपला तामाङ ग्योइ खेन्पोजुगुदा रेमरेम म्हाइजेन लाबा मुला । सायद पारिश्रमिक आकिन्ना ह्याङला दुइ बर्बाद लासि खटप तातोबा, गेताङ-स्योस्यो-अनलाईनरि लगानी लासि सातानला लागि न्हुसनितोबा, थेफिरि ह्याङला समाजग्याम जस नोन आयाङ्बा ताबासे मुसिम ह्योनि तिनिदोना तयार ताबा माङ्बा आरे । दाते नोन

चु ब्रिताम ग्याम्से सार्वजनिक आव्हान लाला कि 'ज्योन्खाउ ! ग्योइ सोना लाबा लिच्छाला पुस्ता ह्याङ नोन हिन्ना । तामाङ डाजाङतेन ह्योगे (सहकार्य) लाइ ।'

तामाङ डाजाङ गेन्दुन थेन समुहसे तिनिदोना व्यक्तिगत खर्चरिन चुह्याङलासि ह्याङलान ग्योइरि ग्योइकाइला ल्होले विधाजुगु स्हेङ्सि तामाङ सेमलेङ (वाङ्मय)दा फ्युक्पो दोना लासिकेन बोर्चिबा मुला । दाते बजाररि हिगिला ल्हानान चर्चा मुला । विवादजुगु स्हेङ्बाकेन मुला । चुरि डान्दा नोन अथुर्ना थान्बा आरे । मुलतः 'तामयीग' थेन सम्भोटाला गुङला विवादला बाछिटा बिन्हुसि दाते देवनागरी ब्रिबा पदती किन्सि चिबाजुगुदा सुताइ छोइछिटो ल्हागतिबा मुला ।

२०४६ दिङला जनआन्दोलनसे बाबा ह्याङ्बाङतेन तामाङजुगुसे नोन ह्याङला जातीय याङतामला लागि गेन्दुनजुगु ट्वाङ्बा संवैधानिक याङताम याङ्जि । थे संवैधानिक याङतामला प्रयोगरि केबा गेन्दुन हिन्ना दातेला नेपाल तामाङ घेदुङ । तामाङ घेदुङसे तामाङजुगुला याङताम थेन डोसेबाला लागि ल्हानान ग्रेन संघर्ष लाजि ओसेम थेसे उपलब्धी नोन किन्जि । डोसेबा स्थापित लाबा मुद्दारि केबा हिन्ना 'तामयीग' हिगि । 'तामयीग' हिगिला परिकल्पना लासि प्रयोगरि बाबा ह्येङ्बा दुइदोना खानाङ नोन विवाद आम्राङ । चुसे तामाङजुगुदा जेक्खे आताना स्यान्दो जातदा नोन 'तामाङला नोन हिगि मुला होइ' बिबा भानरि पारतिजि । तासाइ घेदुङसे चुदा व्यवस्थित स्होसि ह्याङला हिगि प्रमाणित लाबारि दुइ पिन्बारि आखाम्नि । खेन्पोजुगुतेन परामर्श लासि निचोङरि दोना लाबारि आखाम्नि ओम चु हिगि दाते 'नरसिंह' अवतार दोसि दाराप्जि । हिगिला खेन्पोजुगुला आन्सार दाते नोन दुइ मुला- 'तामयीग' हिगिदा प्राविधिक तामजुगु डिक्ना लासि जोङ्खा ह्याङनोन 'तामयीग' हिगि प्रमाणित लाबारि । चु असम्भव आरे । सम्भव मुला । चुजा घेदुङसे निश्वार्थपुर्वक लातोबा पहलला ताम ताजि । 'तामयीग' हिगि प्रमाणित तासाम तामाङ डोसेबाला कोशेयुङ्बा दोसेला मुला । दातेदा चुरिक्यार आवाङ्गे ।

घेदुङदा 'नरसिंह' अवतार दोबा 'तामयीग'दा दोसि 'तावामला न्हाब्याङ चुङ्बा म्हि' दोना लापिन्जि- सम्भोटाला हिगि पक्षधरसे । सम्भोटाला लिपी प्रयोग लाबा तामाङजुगुला पाले मुला, 'सम्भोटाला तापतुप तुप्सि आज्याना न्होङ्ना लाजि ।' हिगिजुगु स्हेङ्सिकेन निमा हिगिजुगु खालाइ न्हा खालाइला अनुशरण नोन हिन्ना । पे (नक्कल) नोन हिन्ना । चु लिब्रोति तुक आरे । घेदुङसे हिगि विकास लाबारि आखाम्ना हेन्से दातेला 'तामयीग'दा सम्भोटाला तामाङ ब्रिबाज्यो बिसि पाङ्गुमुबा । खाराङ्गलासि

नेपाल सरकार बिले तामाङ डाजाङसे देवनागरी हिगिदा ह्याङला ब्रिबाज्यो स्होबा मुला । घेदुङ 'तामयीग' सम्भोटाला ब्रिबाज्यो हिन्ना बिसि ठाडोन अस्वीकार लाला तिल्दाबिसाम 'तामयीग'दा छार हिगि स्होबा धुनरि मुला । घेदुङ ह्याङला गेरि क्योङ ल्हागाब आताबाला बो (परिणाम) हिन्ना चु घेदुङ ह्याङदान 'तामयीग' 'नरसिंह' अवतार दोबा । थे 'नरसिंह' अवतारदा घेदुङला लागि सम्भोटाला हिगि पक्षधरजुगुसे छेमङ्हाम्ना 'तावामला न्हाब्याङ चुङ्बा म्हि' स्होपिन्बा दुइ हिन्ना चु । चुदा घेदुङसे क्लेसि निबारि खाम्बा आरे ।

सम्भोटाला हिगि पक्षधरजुगुला स्यान्दो दाबी मुला- तामाङला मुतेबा सम्यता सम्भोटाला हिगिरि मुला । तामाङ ग्योइदा चुसे सोना लाबा मुला । दोङराप साक्षी मुला ओम सम्भोटाला पक्षधरला चु दाबीदा दोङरापसे सोभोन अस्वीकार जेक्खे आहिन, खारेज सुताइ लाला । तामाङजुगुसे लामा ठिमदा किन्माहेन्से तिगाइ तामाङध लामाजुगुसे तामाङला ठिमफिरि चु हिगिरि च्याङ्ना तासाइ लिपीबद्ध बिसाम लाबा मुला । थेनोन भोट ग्योइरि, तामाङ ग्योइरि आहिन । चुकारण सम्भोटाला हिगि तामाङ ग्योइला संरक्षक हिगि आहिन । शास्त्रीय हिगि जेक्खे हिन्ना ।

डानि 'तामयीग' थेन सम्भोटाला हिगिला लिब्रो आहिन । डान्ना थेमेसे हिक्या (अक्षर) लोप्बा दोवनागरी हिगिला पृष्ठभुमिग्याम हिन्ना । चुह्याङ बितेमा चु हिगिजुगुरि डान्छे सेवा आरे बिसि बिबारि म्हाइबाजा आहिन । तामाङ ग्योइ सेबाजुगु सामान्य साक्षर मुजिम बिसाइ नोन देवनागरी हिगि डोबा थेन ब्रिबारि खाम्ना । दातेला लोप्खाङला लोप्बोनजुगु नोन चुनोन हिगिरि प्रशिक्षित ताला । चुकारण डान्छे सरल हिगिरि तामाङ ग्योइदा ल्हाना सम्प्रेषण लाबा स्हेग्याम (माध्यम) स्होबा हिन्ना ।

डान्ना गे ह्याङला ग्योइदा सोना लाबा हिन्ना । ग्योइ सोसाम जेक्खे तामाङ जातला ख्युछर्या (संरक्षण) ताला । डोसेबा ताला । अस्तित्व ताला । ग्योइ नोन आचिसाम मुतेबा बेकारला ताम हिन्ना ।

हिगिला मिनरि विवाद लासि तामाङ ग्योइदा सेसि तामाङला याङताम कुण्ठित लाबा आहिन । तामाङ जातला डोसेबा फ्याबा आहिन । हिगिरि विवाद माजिङ्बाजुगुतेन डान्ना म्हाइजेन मुला, 'ह्याङ्निसे तामाङ डाजाङसे ह्याङनोन थे हिगिजुगुरि अनलाईन, स्योस्यो थेन छ्योइ कादे तेबारि खाम्ना, तेस्ह्युगो । प्रचार प्रसार लास्ह्युगो । चुह्याङ लासाम जेक्खे तामाङ ग्योइला ख्युछर्या ताला, संवर्धन ताला ओम जगेर्ना ताला । ग्योइ आथोबा हिगिसे म्हासिकेन निबा तामाङला ग्योइ काआखाम । तामाङला ख्युछर्या ताआखाम ।'

